

pogodljiva, ujedljiva, ironična ipd., ne da bi bila zavoljo tega nujno tudi žaljiva ali škodljiva. Takšno branimo in spodbujamo sodelavce, da jih pišejo, ne glede na to, da se torej v taki obliki ni mogoče lotevati stvari obširno, temeljito, z vsem tistim, kar lahko uporabljajo razprava, študija, kritika itd. In če takšno gloslo *načelno* branimo, smatramo, da branimo s tem svojo in drugih pravico, da se z njo oglašajo (da se oglašajo seveda tudi zoper glose) in da tako prispevajo k smotrom, za katere nam gre na vseh področjih umetnosti in kulture.

2. Res si je strelec izbral za tarčo en sam stavek iz obširne resolucije (lahko bi si jih bil nekaj več), vendar ravno ta stavek ni »nerodna beseda ali stavek«, temveč izraža staro težnjo, urejati stvari če le mogoče od zgoraj navzdol, s predpisi, ti pa velikokrat pomenijo — posebno kadar nimajo zadostne stvarne podlage — samo papir brez življenjske moči ali celo optično slepilo. To pomeni (ne glede na to, da se zakon o knjižnicah menda pripravlja), da se je strelec spotaknil ob formulaciji, ki takšno težnjo jasno izraža, in sicer predvsem v tem smislu, kakor da je uveljavljanje zakonskih predpisov eden poglobitnih ukrepov, od katerega lahko pričakujemo skokovit napredek slovenskega knjižničarstva, in kakor da je druga stvar to, ali so res vsaj v najnujnejši meri zreli vsi potrebni elementi tako pri tistih, ki so neposredni ustanovitelji in upravljalci knjižnic, kakor pri knjižničarjih in interesentih za knjižničarske usluge. To pa je tudi vse, na kar je strelec s svojo gloslo nameraval opozoriti.

Če je bila pri tem prizadejana knjižničarjem kakšna krivica, velja to samo toliko, kolikor je podobne težnje zmeraj znova opaziti tudi na drugih področjih umetniškega in kulturnega življenja, ki bi si rada uredila razmere hitro, po možnosti kar z zakonom, rešujoč na ta način zadeve v celoti, načelno, pospešeno, vendar pa precejkrat — shematično in neživljenjsko.

3. *Naša sodobnost* je — kakor vsem področjem umetnosti in kulture — zmeraj pripravljena pomagati prizadevanjem za hitrejši napredek slovenskega knjižničarstva v taki meri ali obliki, kakršni sodita v njen okvir in program, pridržujoč si seveda pravico do lastnih gledišč in stališč in pa pravico — do javne kritike javnih zadev.

Ured.

SPET STARA ZGODBA...

V Kölnu izhaja list z imenom »Deutsche Zeitung«. To je eden manj znanih zahodnonemških dnevnikov, ima pa prizadevnega urednika kulturnega dela, pri-povednika Hansa Benderja, in zato v tem pogledu prekaša marsikak bolj znan list. Pred nedavnim je poročal o poljski in o madžarski poeziji, v številki za 27./28. maj (sobotna št.) pa je namenil celo stran jugoslovanski literaturi.

Vmes je objavljena reprodukcija Hegedušičeve slike »Jutro I«, vzeta iz kataloga razstave jugoslovanske umetnosti v Wiesbadnu, in portretni fotografiji Miroslava Krleže in Iva Andrića, vendar te dve le zato, ker sta avtorja nemški javnosti precej znana: Andriću so izdali v prevodu že tri knjige, Krleževa »Vrnitev Filipa Latinovića« pa je napovedana pri založbi Suhrkamp za to poletje. Literarni prispevki sami predstavljajo le mlajši, v svetu neznani rod. Dve pesmi, »Vodna lirika« Stevana Raičkovića in »Ljubezen« Oskarja Daviča, zgodba Antuna Šoljana »Dež, kakor da bi padale drobne ribice« in članek Ostoja Jeftića »Pisatelj raziskuje sam sebe«. Zraven še kratka spremna beseda uredništva s podatki o nekaterih avtorjih in o prevodih.

Ostoja Jeftić se je po izjavi uredništva naslonil na neki esej Ivana Slamniga. Domnevati moramo, da citiranih del ne pozna iz lastnega branja, sicer bi se mu ne bilo primerilo, da je prištel Božičeve »Kurlane«, Davičevo »Pesnitev« in Šegedinove »Božje otroke« med predvojna dela. Pravo avtorstvo moramo torej verjetno pripisati bolj Slamnigu kot Jeftiću. Esaj je napisan živahno in zanimivo, tako da ga je vredno na kratko povzeti.

V uvodu so navedeni razni vplivi, ki so pomagali oblikovati sodobno jugoslovansko slovstvo in omogočili, da so se ob živem tradicionalnem načinu pisanja razvili tudi »novi, presenetljivi načini izražanja«. Za zgled navaja pisec Miodraga Bulatovića in Antonija Isakovića, in obširneje govori o noveli Ranka Marinkovića »Objem«, češ da je to ena najbolj zanimivih pripovedi mlajše literature, ker se dogaja tako rekoč na treh ravninah: v vsakdanjem življenju, v pisateljevi duševnosti in v duševnosti gledavca, ki opazuje pisatelja in pravzaprav piše zgodbo. Kot druge poskuse novih ustvarjalnih prijemov navaja avtor dela A. Šoljana, M. Bulatovića, I. Raosa in V. Kaleba. Glede nagnjenja do posnemanja tujih zgledov sodi pisec, da je precej popustilo, češ da so stiki med literaturami danes tako hitri in živahni, da novosti brž izgublajo mik. Šoljanovo pisanje navaja Jeftić kot zgled za ustvarjanje mladih avtorjev, o katerem pravi takole: »V svoji usmerjenosti k človeku, k čisto človeškemu, so mladi avtorji ustvarili nov sestav vrednotenja, ki jim omogoča, da človeka opisujejo v omejenem stadiju, celo v enem samem trenutku.« In nadalje: »V zvezi z vsemi temi tokovi je presenetljivo nagnjenje k odkritosti, odkritost avtorja, ki se kaže vsepovsod v moderni prozi. Avtor nič več ne skriva, da je on pripovednik, ki vse to zapisuje, in ne preostaja mu nič drugega kot psihološka analiza, analiza samega sebe; ker ni vseveden, lahko o drugih izreka samo domneve.« Tako naj bi med mladimi pisal zlasti Slobodan Novak. Na koncu eseja avtor ugotavlja, da je treba »brez pridržka pozdraviti, da sodobna jugoslovanska literatura prekoračuje meje svoje dežele in jezika«, obžaluje pa, da pogosteje prevajajo starejše avtorje in da zanimanje za mlajšo literaturo komaj začinja kliti.

Gotovo smo lahko veseli vsake priložnosti, ko se svet seznanja s slovstvenim ustvarjanjem v Jugoslaviji. Kaj nam tedaj ni prav? Da se to tako pogosto dogaja na nepravilen način: da si namreč informatorji lastijo pravico, govoriti o jugoslovanski literaturi, čeprav predstavljajo tujim bravcem samo njen del, in ne da bi kakor koli omenili, da imamo tu več literatur. Če sestavljavci takih izborov in pisci informativnih člankov že ne poznajo sami slovenskih in makedonskih del, kaj bi se jim bilo tako težko obrniti h komu po podatke in gradivo? In če tega nočejo, zakaj ne povejo, da govorijo le o srbskih in hrvaških avtorjih? Tu očitno ne gre samo za neznanje. Take reči se vse preveč ponavljajo, da bi bilo mogoče le zamahniti z roko nad njimi. Naj spomnimo na malo starejši zgled: leta 1959 je nemški dvomesečnik »Akzente« predstavil svojim bravcem »Jugoslovansko literaturo sredine stoletja«: pesmi Vaska Popa, proza Vasa Popovića, Vladana Desnice in Miodraga Bulatovića, spremne besede o njih in nekaj splošnega o jugoslovanski literaturi, ničesar pa o posameznih literaturah naših narodov in nobenega slovenskega ali makedonskega imena. Prav isto se je zdaj ponovilo pri »Deutsche Zeitung«. Kdo se ne bi ob tem, ko smo že pri Nemcih, domislil Heinejevih stihov:

»Es ist eine alte Geschichte, doch wird sie immer neu« ...

♂